

FM: Latvijas ekonomika COVID-19 krīzi līdz šim pārvarējusi labāk nekā iepriekš prognozēts

Publicēts: 30.11.2020.

Jaunami

Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP) šā gada trešajā ceturksnī, salīdzinot ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni, samazinājies par 2,6%, liecina pirmdien publicētie Centrālās Statistikas pārvaldes dati. Tas ir būtiski mazāk nekā IKP bija krities iepriekšējā ceturksnī, kad gada griezumā bija fiksēts 8,9% samazinājums, kā arī par 0,5 procentpunktiem mazāk, nekā rādīja pirms mēneša publiskotais IKP ātrais novērtējums.

Trešā ceturkšņa dati liecina, ka līdzīgi kā otrajā ceturksnī, kad ekonomikas kritums izrādījās ne tik dziļš kā sākotnēji sagaidīts, arī ekonomiskās izaugsmes atjaunošanās notikusi daudz straujāk, ražošanas nozarēm gada griezumā vairs nepiedzīvojot kritumu un arī pakalpojumu nozarēm visai strauji atjaunojot aktivitāti.

Pēc nepieredzēti straujā 7,1% krituma otrajā ceturksnī pret iepriekšējo ceturksni, ekonomikas atgūšanās arī bijusi tikpat strauja, un Latvijas IKP pēc sezonāli un kalendāri izlīdzinātiem datiem trešajā ceturksnī, salīdzinot ar otro, palielinājies par 7,1%. Tik strauji ekonomikas izaugsme nebija atjaunojusies ne pēc 90. gadu vidus banku krīzes, ne Krievijas krīzes 90. gadu beigās, ne 2009. gada pasaules finanšu krīzes. Lietuvā un Igaunijā IKP salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni palielinājies attiecīgi par 3,7% (pēc ātrā novērtējuma datiem) un 3,3%.

No nozaru puses vislielākā pozitīvā ietekme uz Latvijas ekonomikas izaugsmi trešajā ceturksnī bija lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarei, kas salīdzinājumā ar pagājušā gada trešo ceturksni palielinājās par 6,3%, kā arī tirdzniecība nozarei, kas pieauga par 1,7%. Tāpat izaugsmi pozitīvi ietekmēja 5,1% pieaugums veselības aprūpes nozarē, kā arī nelielais kāpums valsts pārvaldes un izglītības nozarēs.

Savukārt lielākais negatīvais devums bija transporta nozarei, kur turpinājās Krievijas kravu tranzīta kritums un saglabājās tikai ļoti ierobežoti aviopārvadājumu apjomi, nozarei kopumā samazinoties par 14,7%. Līdzīgi spēcīgs kritums joprojām bija arī izmitināšanas un ēdināšanas nozarē – par 28,6%, kā arī mākslas izklaides un atpūtas nozarē – par 22,4%, tomēr krituma tempi bija būtiski mazāki nekā otrajā ceturksnī un arī nedaudz zemāki nekā varēja sagaidīt, pateicoties straujajam tūristu pieplūdumam no Lietuvas un Igaunijas. Ražošanas nozares – apstrādes rūpniecība un būvniecība trešajā ceturksnī saglabājušas pērnā gada apjomus, apstrādes rūpniecībai pieaugot par 0,1% un būvniecībai samazinoties par 0,3%.

No izlietojuma puses neliels pozitīvs pārsteigums trešajā ceturksnī bijis investīcijās, kas salīdzinājumā ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni, samazinājušās tikai par 0,8%. Valsts patēriņš trešajā ceturksnī bijis par 2,5% lielāks nekā pirms gada, bet joprojām strauju kritumu – par 7,3% – uzrādījis privātais patēriņš.

Kopumā gada pirmajos trīs ceturkšņos Latvijas ekonomika piedzīvojusi 4,3% kritumu, un, ņemot vērā pēdējo divu ceturkšņu pozitīvākos rezultātus, 2020. gadā kopā ekonomikas kritums būs par vairākiem procentpunktiem mazāks nekā Finanšu ministrijas jūnijā sagatavotajās prognozēs, kas paredzēja 7% lejupslīdi. Vienlaikus ceturktā ceturkšņa attīstība jau var būt negatīvāka, ņemot vērā COVID-19 straujo izplatību kopš oktobra sākuma un slimības ierobežošanai noteiktos pasākumus. Līdz šim ekonomiskās aktivitātes samazināšanās gan bijusi zemāka nekā otrajā ceturksnī un IKP kritums arī vairs nebūs tik straujš kā šā gada otrajā ceturksnī. Tajā pašā laikā pašlaik ieviestie vīrusa ierobežošanas pasākumi var izrādīties nepietiekami, lai vēl šogad būtiski samazinātu slimības izplatību, kas atstātu negatīvāku ietekmi uz ekonomikas izaugsmi jau nākamā gada sākumā, samazinot visā 2021. gadā sagaidāmos ekonomikas izaugsmes tempus.

Par kopējās ekonomiskās situācijas pasliktināšanos gan Eiropā, gan Latvijā šā gada ceturtajā ceturksnī jau signalizē apsteidzošie

indikatoru, tostarp Eiropas Komisijas veidotais ekonomikas sentimenta indekss (ESI indekss) Eiropas Savienības valstīm kopumā novembrī uzrādījis pirmo kritumu kopš aprīļa, bet Latvijas patērētāju un uzņēmēju noskaņojums pasliktinājies jau otro mēnesi pēc kārtas. Vienlaikus jaunākie dati par koronavīrusa izplatību Eiropā dod pamatu zināmam optimismam, kur lielā daļā Eiropas valstu pēc noteiktajiem visai stingrajiem ierobežojumiem COVID-19 inficēšanās gadījumu skaits pēdējo nedēļu laikā sācis strauji samazināties. Arī ziņas par COVID-19 vakcīnas pieejamību jau tuvāko mēnešu laikā ir uzlabojušas pasaules kopējās ekonomiskās attīstības perspektīvas 2021. gadam. Latvijas ekonomikas izredzes līdzās pasaules ekonomikas attīstībai noteiks arī iedzīvotājiem un uzņēmējiem sniegtais atbalsts krīzes laikā, kā arī investīcijām novirzītie līdzekļi un to izlietojums, kam jānodrošina, pirmkārt, ilgtspējīga attīstība, tostarp veselības un izglītības jomās, kā arī augstākas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu ražošana.

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-latvijas-ekonomika-covid-19-krizi-lidz-sim-parvarejusi-labak-neka-ieprieks-prognozets>